

بررسی انواع محصولات بیمه مستمري

مدرس:
محبوبه اعلائی
هیئت علمی پڑوہشکده بیمه

اطلاعات مدرس و همکاران

محبوبه اعلائی
هیئت علمی پژوهشکده بیمه

بیان مسأله و ضرورت انجام کارگاه

ضرورت پرداختن به بیمه‌های مستمری

- **تکلیف قانونی** مهم در ماده ۱۱ برنامه ششم توسعه مبنی بر افزایش چشمگیر سهم بیمه‌های زندگی از کل پورتفوی صنعت بیمه
- نقش مسائل مالی در **رفاه اقتصادی و روانی** افراد
- تغییر سنی **هرم جمعیت** کشور به سالمندی:
  - ✓ کفاف ندادن حقوق بازنشستگی برای تامین نیازها
  - ✓ افزایش قیمت خدمات مربوط به سالمندان به دلیل افزایش تقاضا

در نتیجه تغییر چشم‌انداز بازنشستگی و سالمندی، افراد نه تنها در تصمیمات پس انداز و سرمایه‌گذاری که در دوره **انباشت دارایی‌ها** می‌گیرند، بلکه در نحوه **مدیریت دارایی‌های** خود در دوران سالمندی نیز نقش دارند.

افزایش ریسک برای افراد از دو جنبه دارای اهمیت است؛ اول **ریسک سرمایه‌گذاری** و دوم **ریسک طول عمر** (دیرزیستی). محصولات مستمری ارائه شده در دنیا، می‌توانند **تضمین‌هایی** را برای محافظت از افراد در برابر چنین ریسک‌هایی فراهم کند.

سوابق مطالعاتی و پژوهشی مربوطه

گزارش پژوهشی

بررسی محصولات بیمه مستمری زندگی، ریسک‌ها، اختیارات و تضامین آن‌ها در کشورهای منتخب OECD

طرح پژوهشی

بررسی محصولات بیمه مستمری ارائه شده توسط شرکت‌های بیمه در کشورهای منتخب و ویژگی‌های فنی آن‌ها و ارائه پیشنهاد برای ایران

مقالات

- بررسی تاثیر استفاده از جدول عمر بومی بر حق بیمه استاندارد و تعدیل شده انواع محصولات بیمه زندگی، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، دوره ۱۷ شماره ۳۳، ۱۴۰۱
- معرفی محصول مستمری افزایش یافته و محاسبه پرداخت‌های آن برای بیمه‌شدگان دارای سرطان‌های مختلف با استفاده از رویکردهای تعدیل احتمالات مرگ و میر، فصلنامه پژوهشنامه بیمه، دوره ۱۲، شماره ۲، بهار ۱۴۰۲
- Using fuzzy interest rates for uncertainty modelling in enhanced annuities pricing, International Journal of Mathematical Modelling & Computations, Vol. 12, No. 4, 265-274, 2022.

شاخص‌های بررسی وضعیت جمعیت سالمندان در کشورها

در سیستم بازنشستگی بین نسلی pay as you go، نیروی فعال کار می‌کند و درآمد بازنشستگی افراد بازنشسته را تامین می‌کند. بنابراین سالخوردگی جمعیت باعث می‌شود این توازن به هم بریزد.

- **سهم جمعیت سالمند:** نسبت جمعیت سالمند (بالای ۶۵ سال) به کل جمعیت
- **شاخص سالخوردگی:** نسبت جمعیت سالمند به جمعیت زیر ۱۵ سال
- **نسبت وابستگی یا بار تکفل:** نسبت جمعیت سالمند به نیروی فعال (۱۵ تا ۶۵ سال)

جامعه سالخورده:

طبق تعریف سازمان ملل متحد

جامعه سالخورده به کشورها و مناطقی گفته می‌شود که سهم جمعیت بالای ۶۵ سال آن بیشتر از ۷ درصد باشد. یا

جامعه سالخورده به کشورها و مناطقی گفته می‌شود که سهم جمعیت بالای ۶۰ سال آن بیشتر از ۱۰ درصد باشد.

روند سالمندی جمعیت در ایران و جهان

نگاهی به روند سالمندی جمعیت در ایران و جهان

پیش بینی نرخ جمعیت سالمندان جهان

نسبت جمعیت سالمندان ۶۵ سال و بالاتر جهان در سال ۲۰۲۰ **۹/۳ درصد**

پیش بینی نسبت جمعیت سالمندان جهان در سال ۲۰۵۰ **۲۲/۸ درصد**

رشد جمعیت سالمندان ۶۵ سال و بالاتر در نیم قرن اخیر **۶/۴ درصد**

جمعیت سالمندان بالای ۶۵ سال جهان **۷۰۳ میلیون نفر**

پیش بینی نرخ جمعیت سالمندان ایران

سال ۱۴۰۰ : ۱۱ درصد از جمعیت کل کشور

سال ۱۴۲۱ : ۲۰ درصد

سال ۱۴۳۵ : بیش از ۳۳ درصد

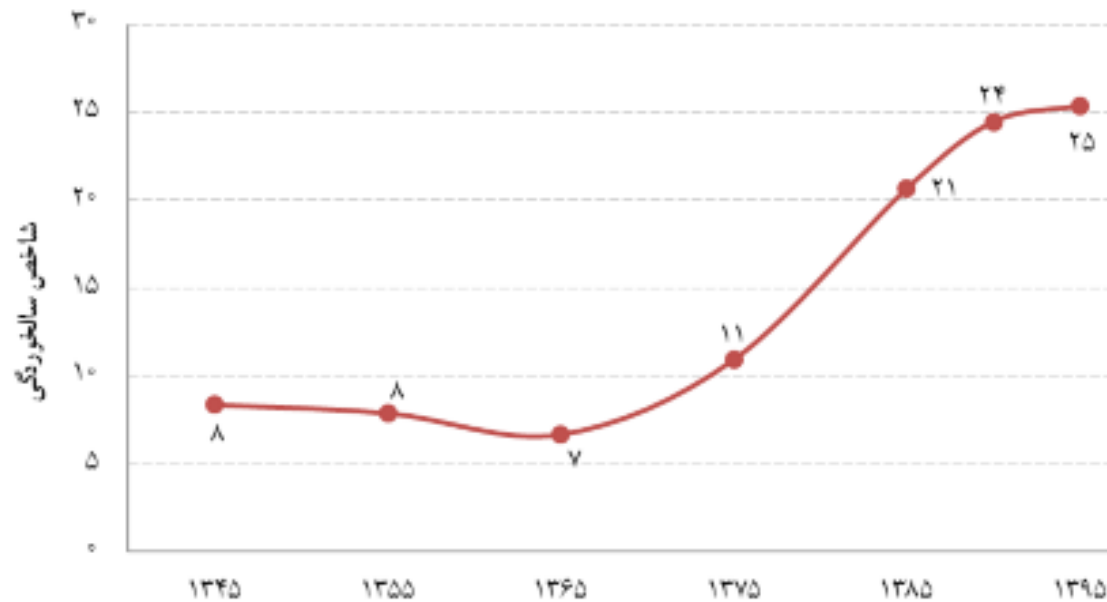
۴/۲ درصد : رشد جمعیت در نیم قرن اخیر

دهه ۱۳۸۰ : تثبیت کاهش تقریبی نرخ باروری

کره جنوبی، سنگاپور، چین، تایوان، مالدیو و نایلند دارای بالاترین نرخ جمعیت سالمندان بالای ۶۵ سال تا ۲۰۵۰ میلادی خواهند بود

شاخص سالخوردگی جمعیت

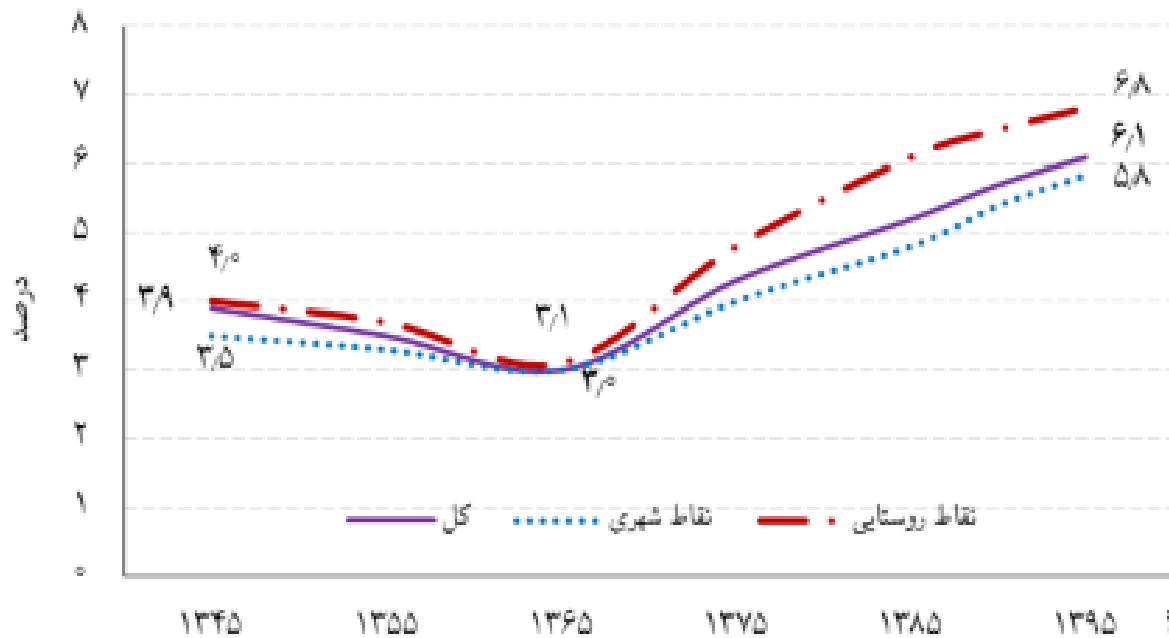

شکل ۸- روند تغییرات شاخص سالخوردگی طی سال‌های ۱۳۴۵-۱۳۹۵
 مأخذ داده‌ها: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۴۵-۱۳۹۵

منبع: (صفرخانلو و رضایی قهرودی، ۱۳۹۶)

نسبت وابستگی یا بار تکفل

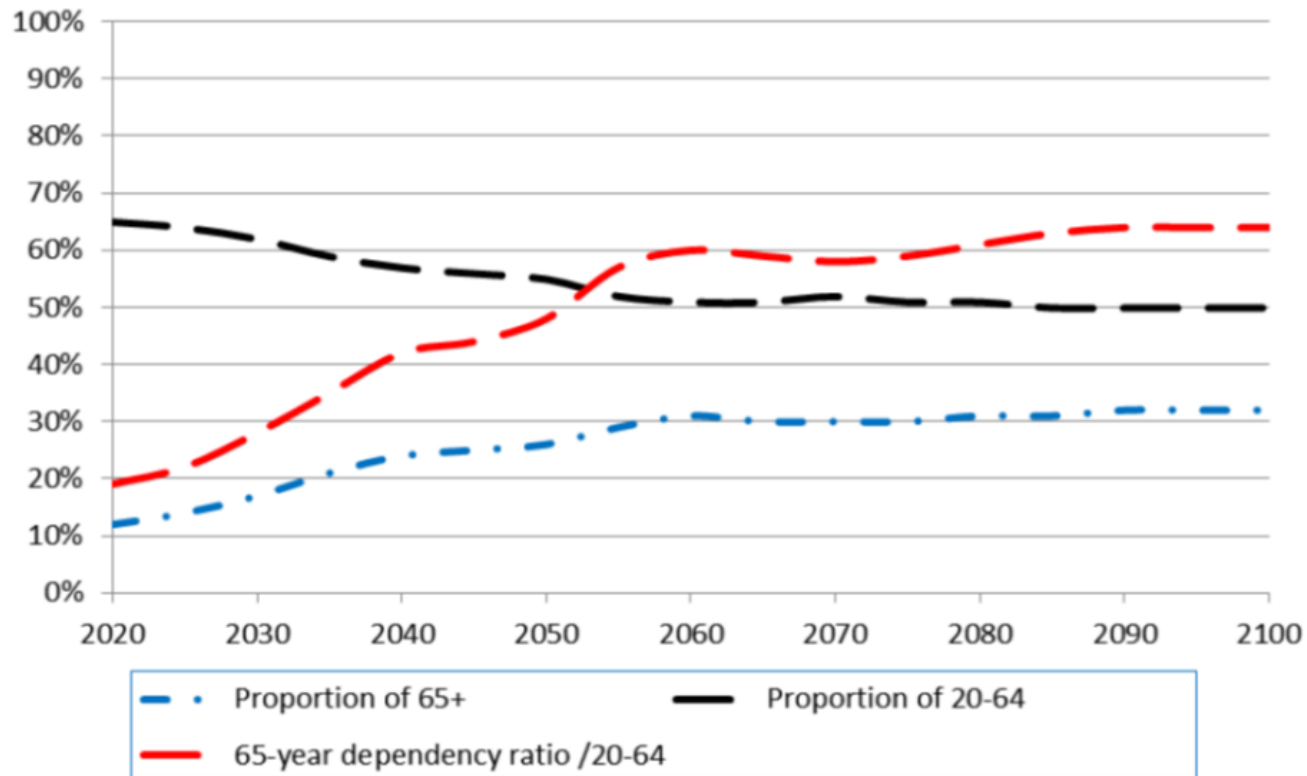

شکل ۶- روند تغییرات سهم سالمندان طی سال‌های ۱۳۴۵-۱۳۹۵ به تفکیک نقاط شهری و روستایی
 مأخذ داده‌ها: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۴۵-۱۳۹۵
 منبع: (صفرخانلو و رضایی فهرودی، ۱۳۹۶)

در مورد کشور چین

پیش‌بینی وضعیت کشور چین از نظر جمعیت سالمند (بالای ۶۵ سال)

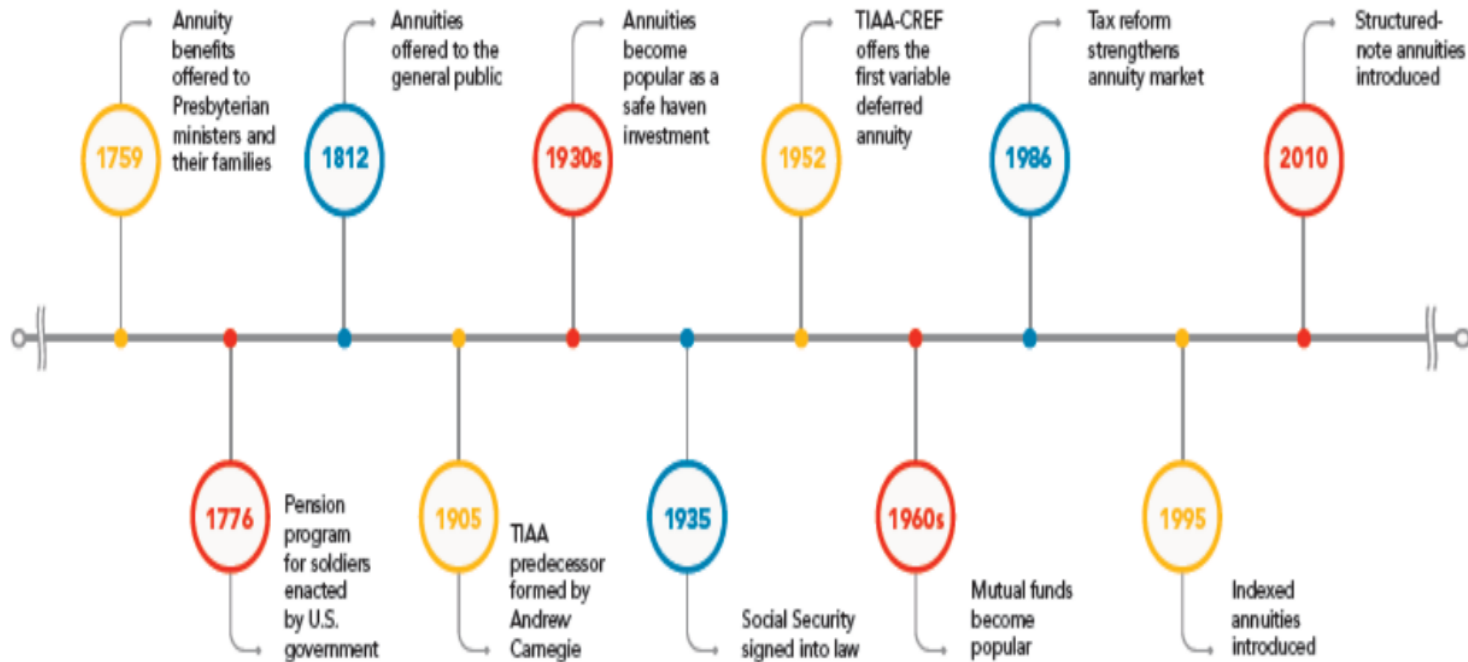

در مورد کشور چین

- در حال توسعه یک **سیستم بازنشستگی سه سطحی**:
- **سطح اول** یعنی بازنشستگی اجتماعی بیش از ۷۰ درصد از کل مبلغ بازنشستگی،
- **سطح دوم**، بازنشستگی شغلی ۳۰ درصد باقیمانده
- **سطح سوم**، مستمری شخصی، هنوز در مرحله نوپایی
- حجم و مبلغ کلی سطح اول همچنان در حال افزایش.
- نسبت جایگزینی درآمد کمتر از ۵۰ درصد
- نیاز فوری به توسعه متوازن ستون‌های دوم و سوم.
- دارای ۱۱ درصد سهم بازار جهانی بیمه عمر
- ضریب نفوذ کلی بیمه ۴,۵
- ضریب نفوذ بیمه زندگی ۲,۴ (سوئیس ری، ۲۰۲۰).

توسعه و رشد بیمه مستمري در امريكا

لایه‌های ساختار بازنشستگی

- طرح‌های بازنشستگی اجتماعی با حمایت دولت،
- مستمری‌های شغلی حمایت شده توسط کارفرمایان و
- مستمری‌های بازرگانی ارائه شده توسط بازار بیمه

لایه‌های ساختار بازنشستگی

بر اساس تجربه کشورها:

یک trade-off بین قوی بودن لایه اول (سیستم تامین اجتماعی) و خرید بیمه مستمری بازرگانی وجود دارد.

کاهش احساس نیاز به خرید بیمه مستمری لایه اول قوی

در ایران:

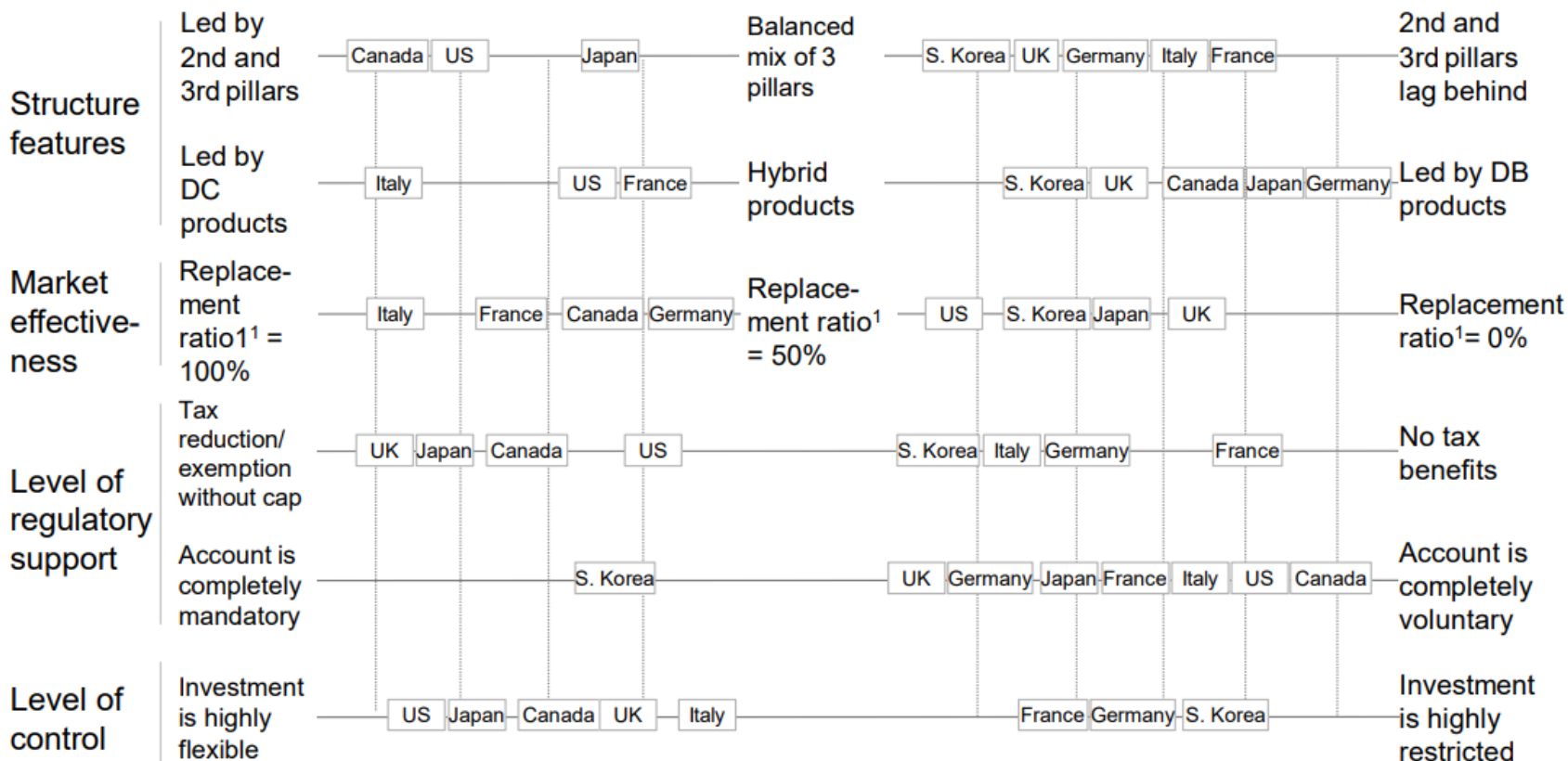
عدم خرید بیمه مستمری عدم فرهنگ‌سازی، عدم اعتمادسازی، عدم ارائه محصولات متناسب با تورم و شخصی سازی شده

سیستم‌های بازنشستگی

تفاوت کشورها در ابعاد مختلف ویژگی‌های ساختاری، کارایی بازار، سطح حمایت نظارتی و کنترل دولت بر سیستم‌های بازنشستگی

منبع: (مک کنزی، ۲۰۱۹)

بررسی وضعیت سیستم بازنشستگی در کشورها

دسته بندی اول بر اساس (Wang & Li, 2018)

- اجباری بودن: انگلستان
- داوطلبانه بودن: استرالیا، شیلی، و سوئیس
- وابستگی زیاد به سیستم تامین اجتماعی سنتی: آلمان

دسته بندی دوم بر اساس (مک کنزی، ۲۰۱۹)

- (۱) ترکیب ساختار بازنشستگی
- (۲) بلوغ بازارهای مالی، به ویژه بازار مدیریت دارایی های خرد.

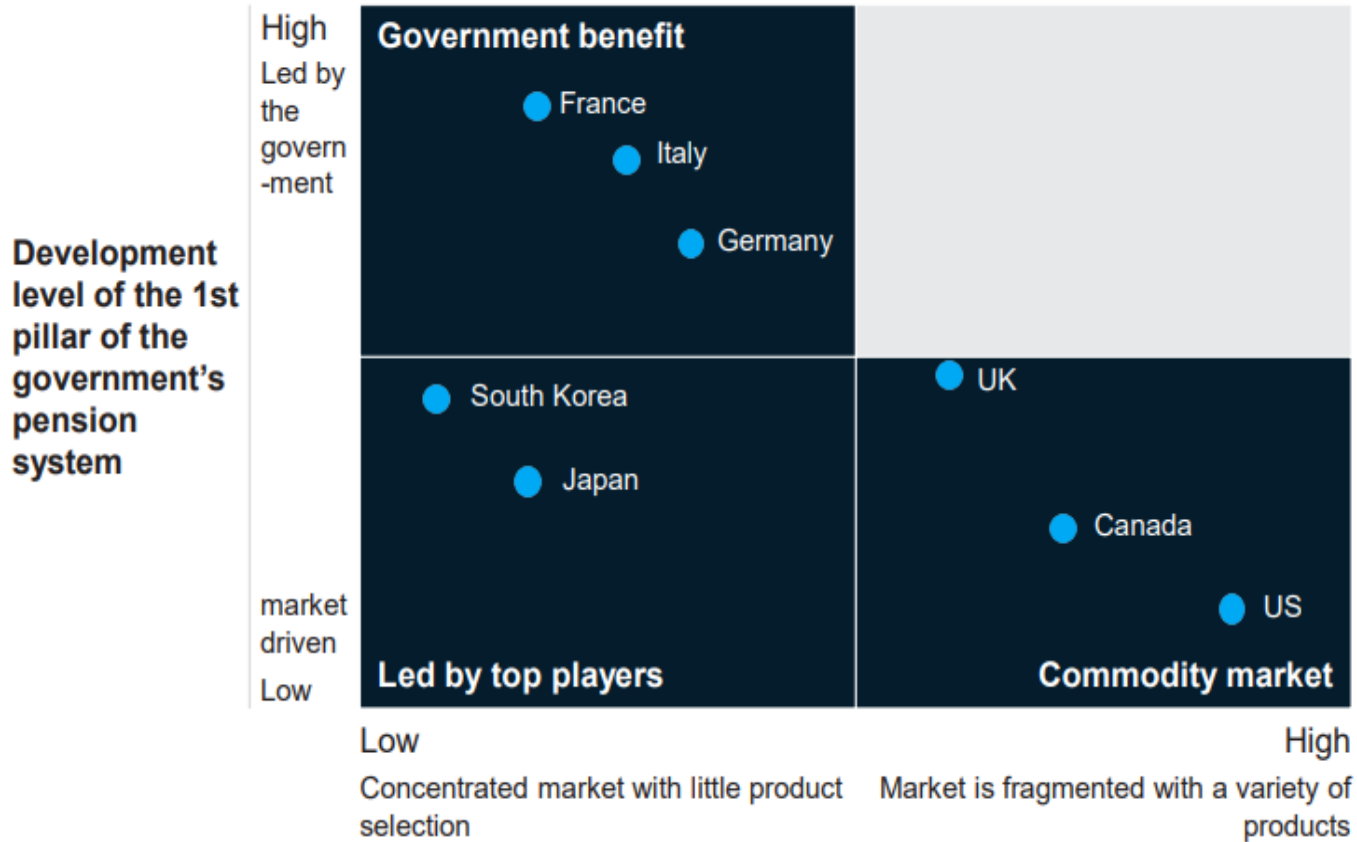

بررسی وضعیت سیستم بازنشستگی در کشورها

بازار جهانی بیمه بازنشستگی را می توان به ۳ نوع تقسیم کرد.

منبع: (مک کنزی، ۲۰۱۹)

تعریف بیمه مستمری

۱- **بیمه مستمری** قرارداد بیمه‌ای است که در آن بیمه‌گر تعهد می‌کند در ازای پرداخت حق بیمه توسط بیمه‌گذار، مبلغ بیمه را به صورت مستمری تا یک مدت معین و یا در زمان حیات بیمه شده، به ذینفع مندرج در بیمه‌نامه پردازد (آیین نامه ۶۸).

مزایا: انباشت دارایی، تعویق مالیات، حفظ اصل سرمایه، تضمین جریان درآمد در دوران سالمندی

- بیمه مستمری سنتی
- بیمه مستمری با انعطاف‌پذیری بیشتر

مبنای طبقه‌بندی محصولات بیمه مستمري

- مدت پرداخت مستمري،
- تاريخ شروع مستمري،
- نحوه پرداخت مستمري،
- تعداد افراد تحت پوشش،
- نوع پرداخت مستمري،
- تعداد دفعات پرداخت حق بيمه و
- روش خريد مستمري

دو مرحله براي محصولات مستمري:

مرحله جمع آوري و انباشت منابع مالي و مرحله پرداخت مزايا.

طبقه‌بندی محصولات بیمه مستمری

توضیحات	نوع بیمه مستمری	مبنای طبقه‌بندی	مرحله مستمری
پرداخت حق بیمه به صورت دوره‌ای تا تاریخ تعیین شده در قرارداد صورت می‌گیرد.	مستمری با حق بیمه دوره‌ای	دفعات پرداخت حق بیمه	مرحله جمع‌آوری و انباشت منابع مالی
حق بیمه به صورت یکجا پرداخت می‌شود. عموماً این مستمری، برای بیمه زندگی خاتمه یافته‌ای که ذینفع درخواست دریافت سرمایه به شکل مستمری دارد، به کار می‌رود و بابت خرید پوشش مستمری بلافاصله پرداخت می‌شود.	مستمری با حق بیمه یکجا		
با چند پرداخت خرید قبل از پرداخت منافع، تامین مالی می‌شود. در واقع مستمری معوقی است که امکان جمع‌آوری پایه کافی برای فرض برداشت یا سایر منافع درآمدی را فراهم می‌کند.	مستمری با حق بیمه انعطاف‌پذیر		
خرید مستمری توسط یک بیمه‌گذار انجام می‌شود.	انفرادی	روش خرید	مستمری
خرید مستمری از طریق یک قرارداد گروهی عموماً از طریق کارفرما صورت می‌گیرد.	گروهی		

مرحله مستمری	مبنای طبقه‌بندی	نوع بیمه مستمری	توضیحات
مرحله پرداخت مزایا	مدت پرداخت مستمری	مستمری مادام‌العمر	پرداخت مستمری تا پایان عمر مستمری‌بگیر صورت می‌گیرد.
		مستمری موقت	بیمه مستمری به شرط حیات زمانی: اقساط مستمری تا زمان معین و به شرط حیات مستمری‌بگیر در آن مدت پرداخت می‌شود.
			بیمه مستمری تضمینی (قطعی): پرداخت اقساط به طول عمر مستمری‌بگیر وابسته نیست و تا پایان مدت مشخص شده در بیمه‌نامه پرداخت می‌شود چه مستمری‌بگیر در قید حیات بوده یا فوت کرده باشد.
	مستمری با تضمین حداقل	-	تلفیقی از بیمه مستمری قطعی و بیمه مستمری مادام‌العمر است. اگر مستمری‌بگیر در دوره تضمین فوت کند، پرداخت مستمری صرفاً تا پایان دوره تضمین ادامه خواهد یافت.
		-	در صورتی که مستمری‌بگیر در پایان دوره تضمین در قید حیات باشد، پرداخت اقساط مستمری به صورت مادام‌العمر ادامه خواهد داشت.
	تاریخ شروع مستمری	مستمری با فاصله	اقساط مستمری بعد از گذشت مدت معین از شروع قرارداد پرداخت می‌شود.
		مستمری بلافاصله	اقساط مستمری بلافاصله بعد از شروع قرارداد پرداخت می‌شود.
	نحوه پرداخت مستمری	مستمری سرفصلی	پرداخت مستمری در آغاز هر دوره صورت می‌گیرد.
		مستمری ته‌فصلی	پرداخت مستمری در انتهای هر دوره صورت می‌گیرد.
	نوع پرداخت مستمری		توضیحات طبق جدول بعد
تعداد افراد تحت پوشش مستمری	مستمری انفرادی	پرداخت مستمری وابسته به عمر یک نفر است.	
	مستمری مشترک	پرداخت مستمری وابسته به عمر بیش از یک نفر است. این مستمری دارای دو نوع است که در نوع اول، پرداخت مستمری تا فوت اولین مستمری‌بگیر ادامه پیدا می‌کند (با فوت هرکدام، پرداخت مستمری قطع می‌شود) و در نوع دوم، پرداخت مستمری تا زمانی ادامه دارد که تمام مستمری‌بگیران فوت کنند.	

دسته‌بندی کلی محصولات بیمه مستمري از منظر نوع پرداخت مستمري

انواع محصولات موجود را از منظر نوع پرداخت مستمري می‌توان در سه گروه کلی طبقه بندی کرد (سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، ۲۰۱۶؛ اعلائی، ۱۴۰۰)

گروه اول، مستمري‌های پرداخت معین، مستمري‌هایی را نشان می‌دهد که پرداخت‌های معین و از قبل تعریف شده دارند.

گروه دوم محصولات، مستمري‌های با پرداخت مبتنی بر شاخص است که پرداخت‌هایی را فراهم می‌کند که از قبل مشخص نیست و به تغییرات برخی معیارهای خارجی بستگی دارد.

گروه سوم محصولات، پس‌انداز بازنشستگی با گزینه تضمین درآمد است که این محصولات از طریق دسترسی به سرمایه پایه، تضامین مشخصی را به فرد در طول دو فاز انباشت و پرداخت ارائه می‌کند.

دسته‌بندی کلی محصولات بیمه مستمری از منظر نوع پرداخت مستمری

طبقه‌بندی محصولات مستمری

نوع محصول	نوع مستمری	انباشت		پرداخت	
		تضمین	اختیار	تضمین	اختیار
پرداخت معین	ثابت/افزایشی/کاهشی	بازده تضمین شده	امکان بازخرید	درآمد تضمین شده؛ دیرزیستی	امکان بازخرید
	مستمری معوق سالمندی	بازده تضمین شده	-	درآمد تضمین شده؛ دیرزیستی؛ قدرت خرید	-
	مشترک	بازده تضمین شده	امکان بازخرید	درآمد تضمین شده؛ دیرزیستی	امکان بازخرید
	افزایش یافته	x	x	درآمد تضمین شده؛ دیرزیستی	-
پرداخت مبتنی بر شاخص	تورم	قدرت خرید	-	قدرت خرید؛ دیرزیستی	-
	مشارکتی	حداقل بازده	امکان بازخرید	حداقل درآمد؛ دیرزیستی	خرید تضمین اضافی با پرداخت اضافی
	پرداخت متغیر	-	-	دیرزیستی	-
پس انداز بازنشستگی با گزینه تضمین درآمد	مستمری متغیر	حداقل بازده	بازخرید، برداشت، تغییر سرمایه‌گذاری	حداقل درآمد؛ دیرزیستی	تبدیل به دریافتی‌های مستمری نمودن، برداشت، بازخرید
	مستمری مبتنی بر شاخص معین	حداقل بازده	بازخرید، برداشت	حداقل درآمد؛ دیرزیستی	تبدیل به دریافتی‌های مستمری نمودن، برداشت، بازخرید

مستمری‌های پرداخت معین

مستمری‌های ثابت/افزایشی (کاهشی) (Level/(de)escalating annuities)

مستمری‌های با پرداخت سطح ثابت بیشترین نوع مستمری هستند با پرداخت‌های ثابت تضمین شده که بلافاصله یا با فاصله زمانی در آینده شروع می‌شوند. همچنین پرداخت‌ها می‌توانند طوری برنامه‌ریزی شوند که در طول زمان به میزان مشخصی افزایش یا کاهش داشته باشند.

با وجود اینکه این محصول، سنتی‌ترین نوع محصول می‌باشد بازار نسبی برای این نوع محصولات مستمری در کشورهای مختلف، بسیار متفاوت است.

مستمری زندگی معوق سالمندی (Advanced life deferred annuities)

مستمری زندگی معوق سالمندی (ALDAs)، که به عنوان بیمه طول عمر نیز شناخته می‌شوند، مستمری‌های معوقی هستند که در حدود سن بازنشستگی خریداری می‌شوند و پرداخت‌های معوق آن‌ها در سنین بالاتر، معمولاً حدود ۷۵ سال شروع می‌شود. این محصول مانند یک مستمری سنتی عمل می‌کند و در آن، حق بیمه غیر قابل برگشت است و پرداخت‌ها تنها در صورتی انجام می‌شود که فرد تا سنی که پرداخت‌ها معوق شده است زنده بماند. مزیت این محصولات برای مشتری این است که بیمه طول عمر را در مقایسه با خرید مستمری فوری با درآمد یکسان، با قیمت بسیار ارزان‌تر ارائه می‌دهند.

مستمری‌های مشترک (joint annuities)

پرداخت‌های مستمری برای مستمری‌های زندگی مشترک و بازمانده با مستمری‌های ثابت یا افزایشی (کاهش‌ی) یکسان است، با این تفاوت که پرداخت‌ها به بقای دو زندگی بستگی دارد تا یک فرد، که زندگی دوم معمولاً همسر مستمری‌بگیر اصلی است. پرداخت‌ها می‌تواند تا زمان مرگ هر دو نفر به طور کامل ادامه یابد، یا در صورت مرگ اول، کاهش یابد.

مستمری افزایش یافته (Enhanced annuities)

مستمری‌های افزایش یافته میزان درآمد بالاتری را به افرادی که امید به زندگی کمتری دارند پرداخت می‌کنند. مشخصات چنین مستمری می‌تواند بر اساس یک اختلال سلامتی مانند فشار خون بالا یا دیابت باشد یا براساس عوامل شیوه زندگی مانند مصرف دخانیات یا طبقه‌بندی حرفه‌ای اجتماعی پایه‌ریزی شود. این محصولات این پتانسیل را دارند که با ارائه نرخ‌های جذاب‌تر برای افرادی که احتمال خرید مستمری زندگی فوری عادی را به دلیل اینکه طول عمر مورد انتظارشان از متوسط جامعه مستمری‌بگیر کمتر است از دست می‌دهند، بازار مستمری را افزایش دهند.

بزرگترین بازار برای مستمری‌های افزایش یافته در انگلستان است.

مستمری‌های پرداخت مبتنی بر شاخص

مستمری‌های متصل به شاخص تورم (Inflation indexed annuities)

مستمری‌های متصل به شاخص تورم ، مستمری‌هایی هستند که پرداخت‌هایشان بسته به نرخ تورم در هر دوره تغییر می‌کند. این مستمری‌ها در مقایسه با مستمری‌های ثابت، درآمد اولیه بسیار کمتری را ارائه می‌کند، زیرا پرداخت‌ها مطابق با تورم در هر دوره تغییر می‌کند.

این نوع مستمری‌ها علی‌رغم بالا بردن اطمینان از داشتن قدرت خرید پایدار، به دلیل پایین بودن پرداخت اولیه، محبوبیت کمتری نسبت به رقبای هم سطح خود دارند. برخی از ارائه‌دهندگان مستمری در **استرالیا** برای بالا بردن جذابیت این پوشش، یک شاخص مبتنی بر تورم جزئی پیشنهاد می‌دهند، هرچند که بازار مستمری در استرالیا بسیار ناچیز است. سایر کشورها مانند **شیلی** و **مکزیک** ملزم می‌کنند که مستمری‌های زندگی مبتنی بر شاخص تورم ارائه شوند و مستمری با پرداخت سطح ثابت دیگر گزینه‌ای برای انتخاب نیست.

نرخ تورم مکزیک

TRADINGECONOMICS.COM | INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA Y GEOGRAFÍA (INEGI)

نرخ تورم شیلی

TRADINGECONOMICS.COM | NATIONAL INSTITUTE OF STATISTICS, CHILE

مستمری زندگی مشارکتی (Participating life annuities)

مستمری‌های زندگی مشارکتی معمولاً حداقل درآمد تضمینی و بسته به میزان بازده یا سود واقعی، پرداخت‌های اضافی را به مستمری‌بگیر ارائه می‌دهند. بنابراین، این نوع مستمری‌ها امکان مشارکت ریسک بین ارائه‌دهنده مستمری و مستمری‌بگیر را فراهم می‌کند که هزینه کمتری برای بیمه شده ولی عدم اطمینان بیشتری در مورد درآمد دریافتی به دنبال خواهد داشت.

یک نمونه از این نوع مستمری‌ها، مستمری‌های مشارکتی انگلستان است که بسته به عملکرد صندوق سرمایه‌گذاری پایه، پرداخت مستمری واقعی در مقایسه با نرخ مرجع انتخاب شده توسط بیمه‌گذار متفاوت است.

دارایی مربوط به این محصول در صندوق مشارکتی بیمه‌گر سرمایه‌گذاری می‌شود، بنابراین بیمه‌گذار در تصمیمات سرمایه‌گذاری کنترلی ندارد و بیمه‌گر یک حداقل درآمد تضمینی که به طور معمول، بازده سرمایه‌گذاری صفر درصد در نظر گرفته شده ارائه می‌دهد. بعلاوه، مقداری از سود در سال‌های با عملکرد خوب توسط بیمه‌گر نگهداری می‌شود تا در سال‌های با عملکرد ضعیف‌تر پرداخت شود و درآمد مستمری‌بگیران در نوسانات شدید، منظم و بدون مشکل بماند.

مستمری زندگی مشارکتی (Participating life annuities) – ادامه

یکی دیگر از انواع این مستمری، **مستمری زندگی با پرداخت مشارکتی* (PLA)** در **آلمان** است که حداقل پرداخت تضمینی مادام‌العمر با امکان افزایش این مبلغ بر اساس سود تحقق یافته بیمه‌گر را فراهم می‌کند.

حداقل پرداخت بر اساس فرضیات محافظه‌کارانه محاسبه می‌شود که حاوی حاشیه قابل توجهی است، بنابراین انتظار می‌رود به طور مرتب یک سود مازاد وجود داشته باشد. **مشارکت در سود بیمه‌گذاران** نه تنها براساس سودهای سرمایه‌گذاری بلکه بر اساس **تمام منابع دیگر سود** می‌باشد. به عنوان مثال، پرداخت‌ها ممکن است با مازاد ناشی از **تجربه مرگ و میر** بیشتر از آنچه فرض شده است افزایش یابد. افراد معمولاً برای مشارکت در سود امکان انتخاب یکی از چندین فرمول را دارند:

۱- مازاد سود به صورت مستمری دریافت شود. به عبارت دیگر مقدار مستمری و بنابراین حداقل پرداخت تضمینی افزایش می‌یابد.

۲- گزینه دیگر دریافت تمام سود مازاد به صورت یکجا است که در پرداخت تضمینی مؤثر است و در تضمین آینده اثری ندارد.

ترکیب‌های دیگری نیز برای این گزینه‌ها وجود دارد.

*Participating payout life annuities

مستمری زندگی مشارکتی (Participating life annuities) – ادامه

مستمری‌های مشارکتی معوق* اغلب امکان پرداخت‌های مشارکتی منظم در مرحله انباشت را می‌دهند. همچنین شرایط تضمین هر یک از این مشارکت‌ها می‌تواند با گذشت زمان با شرایط بازار تکامل یابد. به عنوان مثال، این نوع طراحی محصول در طرح‌های شغلی مورد استفاده در **دانمارک** متداول است.

انواع مستمری‌هایی که ویژگی‌های مشابه تقسیم سود را ارائه می‌دهند در چندین کشور دیگر در اروپا (به عنوان مثال **جمهوری چک، استونی، ایتالیا، سوئد**) یافت می‌شود و تقسیم سود در بعضی مواقع توسط مقررات (به عنوان مثال **فنلاند**) اعمال می‌شود.

*Deferred participating annuities

مستمری پرداخت متغیر (Variable payout annuities)

مستمری‌های پرداخت متغیر: مستمری‌های فوری متغیر یا مستمری‌های متصل به واحد

مستمری‌هایی هستند که پرداخت مستمری همراه با بازده دارایی تغییر می‌کند. در هنگام خرید، با استفاده از **نرخ مرجع بازده** تعیین شده در قرارداد، پرداخت اولیه محاسبه می‌شود. پرداخت‌های بعدی توسط نرخ بازده واقعی دارایی‌ها نسبت به بازده مرجع تنظیم می‌شوند، بنابراین اگر **بازده بازار** بالاتر (پایین‌تر) از نرخ بازده مرجع باشد، پرداخت‌های مستمری افزایش (کاهش) می‌یابد.

در حالی که این ساختار، ریسک سرمایه‌گذاری را برای بیمه‌گر محدود می‌کند، فردی که این نوع مستمری را خریداری می‌کند در معرض نوسانات بالای بالقوه پرداخت‌های مستمری قرار می‌گیرد. با این حال، این محصول ضمن پتانسیل بهره‌مندی از **بازده سرمایه‌گذاری بالا و پوشش غیرمستقیم تورم و همچنین کنترل بالقوه بر سرمایه‌گذاری دارایی‌ها، یک بیمه طول عمر** را برای فرد فراهم می‌کند. با وجود این، مستمری‌های فوری متغیر نسبت به همتایان ثابت خود محبوبیت کمتری دارند.

پس انداز بازنشستگی با گزینه تضمین درآمد

مستمری متغیر (Variable annuities)

مستمری‌های متغیر: صندوق‌های تفکیک شده در کانادا

محصولات پس‌انداز بازنشستگی معوق هستند. دارایی پایه این محصولات در حساب‌های انفرادی اداره می‌شود، معمولاً با گزینه‌های سرمایه‌گذاری گوناگون، امکان تحقق بازده بازار را به جای یک نرخ ثابت فراهم می‌کند.

حداقل نرخ که وجوه انباشته شده می‌توانند به مستمری تبدیل شوند در هنگام صدور تضمین می‌شود، اگرچه دریافت مستمری اجباری نیست و به جای آن ممکن است بازخرید شود. تضمین‌های اختیاری توسط بیمه‌گرانی ارائه می‌شوند که پوشش‌های بیشتری در برابر ریسک‌های سرمایه‌گذاری، مرگ و میر و/یا ریسک طول عمر ارائه می‌دهند. این تضامین، به ویژگی متمایز محصولات مستمری متغیر تبدیل شده‌اند.

بیمه‌گران معمولاً با استفاده از مشتقات مالی، ریسک سرمایه‌گذاری ارائه تضامین این محصولات را پوشش می‌دهند.

مستمری متغیر (Variable annuities) – ادامه

ایالات متحده بزرگترین بازار مستمری متغیر را دارد.

مزایای برداشت مادام‌العمر تضمین شده* (GLWBs) محبوب‌ترین نوع تضمین انتخابی بوده است.

صندوق‌های تفکیک‌شده در کانادا از الگوی فروش مشابه ایالات متحده پیروی می‌کند، هرچند دارای مقدار فروش کمتری است

مزایای GLWB برای صندوق‌های تفکیک‌شده در کانادا در سال ۲۰۰۷ معرفی شد و ثابت کرده است که به عنوان جایگزینی برای دریافت‌های مستمری سنتی، بسیار محبوب است. انواع مشابهی از تضامین ذکر شده در بالا نیز به‌طور جداگانه در انگلیس توسط شرکت‌های بیمه ارائه شده‌اند.

مستمری‌های متغیر در اوایل دهه ۲۰۰۰ به سرعت در ژاپن گسترش یافت. با این حال، پس از بحران مالی، چندین شرکت بیمه دارای پروفایل بالا، از بازار خارج شدند و از آن زمان فروش به طور چشمگیری کاهش یافت. مستمری‌های متغیر و تضامین آن در اروپا نیز معرفی شدند، اما محبوبیت چندانی نداشته‌اند و رشد بازار کند بوده است.

*Guaranteed lifetime withdrawal benefits

مستمری‌های مبتنی بر شاخص معین (Fixed indexed annuity)

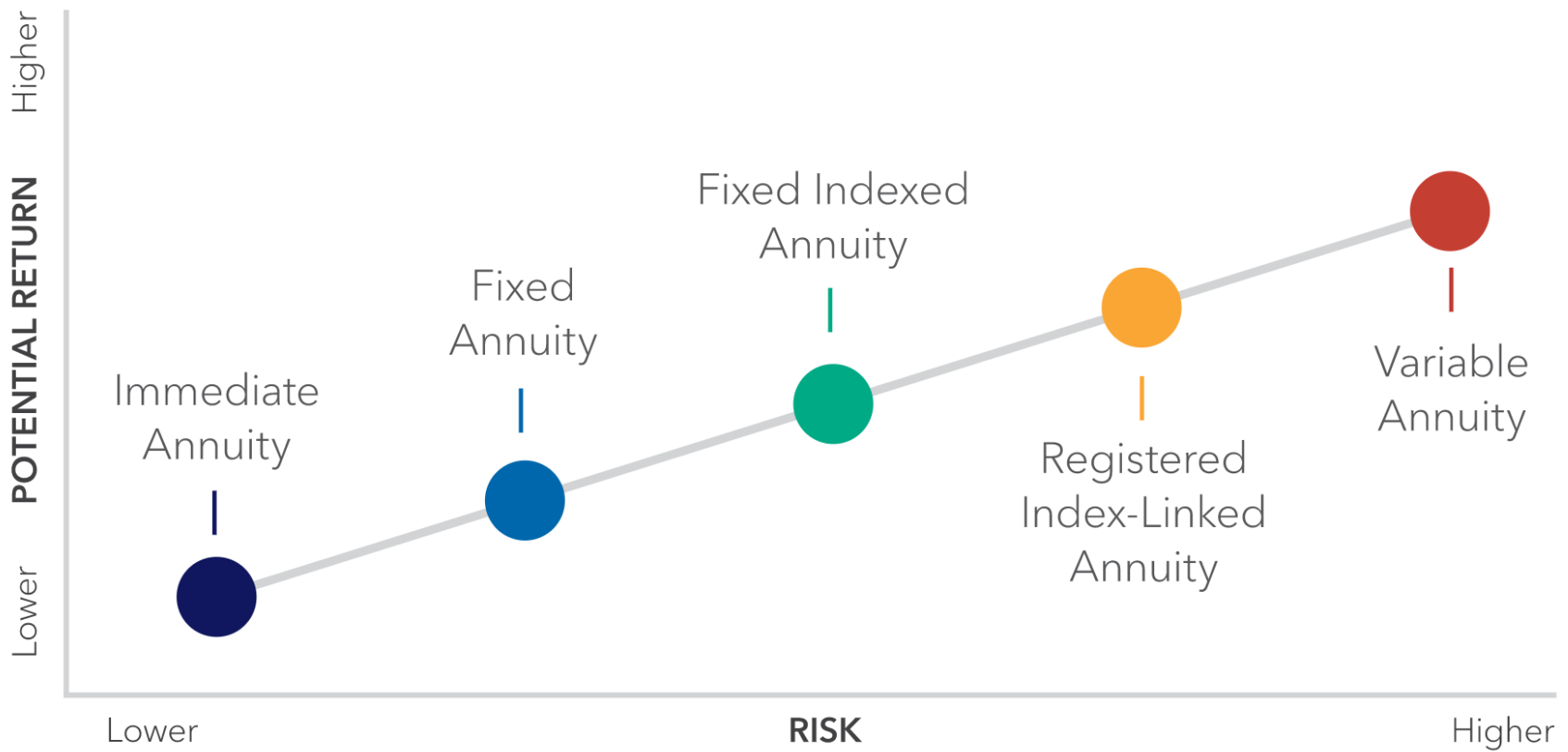
محدود کردن ریسک مستمری‌های متغیر اما حفظ ارزش پیشنهادی ارائه شده به مشتریان

مستمری‌های مبتنی بر شاخص معین به تدریج در بازار رشد می‌کنند. این محصولات بازدهی را ارائه می‌دهند که به شاخص بازار متصل هستند به همراه **محافظت از بازده نزولی** از طریق همان انواع تضامین سرمایه‌گذاری اختیاری که توسط مستمری‌های متغیر ارائه می‌شود. بازده صعودی معمولاً برای مشتری در حدود ۴ تا ۵ درصد محدود می‌شود. برای ارائه‌دهندگان مستمری، این محصولات به طور کلی ریسک کمتری نسبت به مستمری‌های متغیر ارائه می‌دهند، زیرا **انتخاب صندوق سرمایه‌گذاری محدود و نوسانات کمتر است و در نتیجه پوشش موثرتری از ریسک سرمایه‌گذاری نزولی ایجاد می‌کند.** GLWB هنگامی که با این محصولات ارائه می‌شود، همچنان محبوبیت خود را به عنوان جایگزینی برای دریافتی‌های مستمری سنتی ثابت کرده است.

رایج‌ترین محصول مستمري بر اساس کشورها

کشور	رایج‌ترین محصول
استرالیا	مستمري با پرداخت ثابت فوري انفرادي با دوره تضمين ۱۰ ساله
اتریش	مستمري معوق با پرداخت ثابت انفرادي
بلژیک	مستمري فوري انفرادي
کانادا	مستمري فوري با پرداخت ثابت انفرادي
شیلی	مستمري فوري متصل به شاخص تورم انفرادي
جمهوری چک	مستمري معوق متصل به شاخص انفرادي
دانمارک	مستمري معوق مشارکتی گروهی
استونی	مستمري معوق مشارکتی انفرادي
فنلاند	مستمري معوق مشارکتی انفرادي
یونان	مستمري با پرداخت ثابت انفرادي
مجارستان	مستمري معوق با پرداخت ثابت انفرادي
ایتالیا	مستمري معوق مشارکتی انفرادي
مکزیک	مستمري فوري متصل به شاخص تورم انفرادي
پرتغال	مستمري با پرداخت ثابت فوري انفرادي
اسپانیا	مستمري فوري با پرداخت ثابت انفرادي
سوئد	مستمري معوق مشارکتی
انگلستان	مستمري فوري با پرداخت ثابت انفرادي
ایالات متحده	مستمري معوق متغیر انفرادي

هزینه‌های بیمه مستمری

هزینه‌های مربوط به قراردادهای مستمری بسته به ارائه دهنده و نوع مستمری بسیار متفاوت است. به طور کلی، هر چه یک قرارداد مستمری ساده‌تر باشد، هزینه‌های کمتری خواهد داشت و کارمزد آن کمتر خواهد بود. کارمزدها معمولاً از ۱٪ تا ۱۰٪ ارزش قرارداد متغیر است و ممکن است به صورت یک کارمزد یکجا یا جریانی از کارمزد باشد.

• هزینه‌های بازخرید

هر قرارداد مستمری دارای دوره بازخرید متفاوتی است. اگر در طول دوره بازخرید از یک مستمری پول برداشت کنید، درصدی از ارزش کل مستمری از شما کسر می‌شود. هزینه‌های بازخرید معمولاً هر چه بیشتر در دوره بازخرید پیش بروید کاهش می‌یابد. به عنوان مثال، ۸ درصد جریمه در سال اول و دوم، ۷ درصد جریمه در سال سوم، ۶ درصد جریمه در سال چهارم و غیره اعمال کند.

درآمد و هزینه‌های مستمری متغیر

منابع درآمد

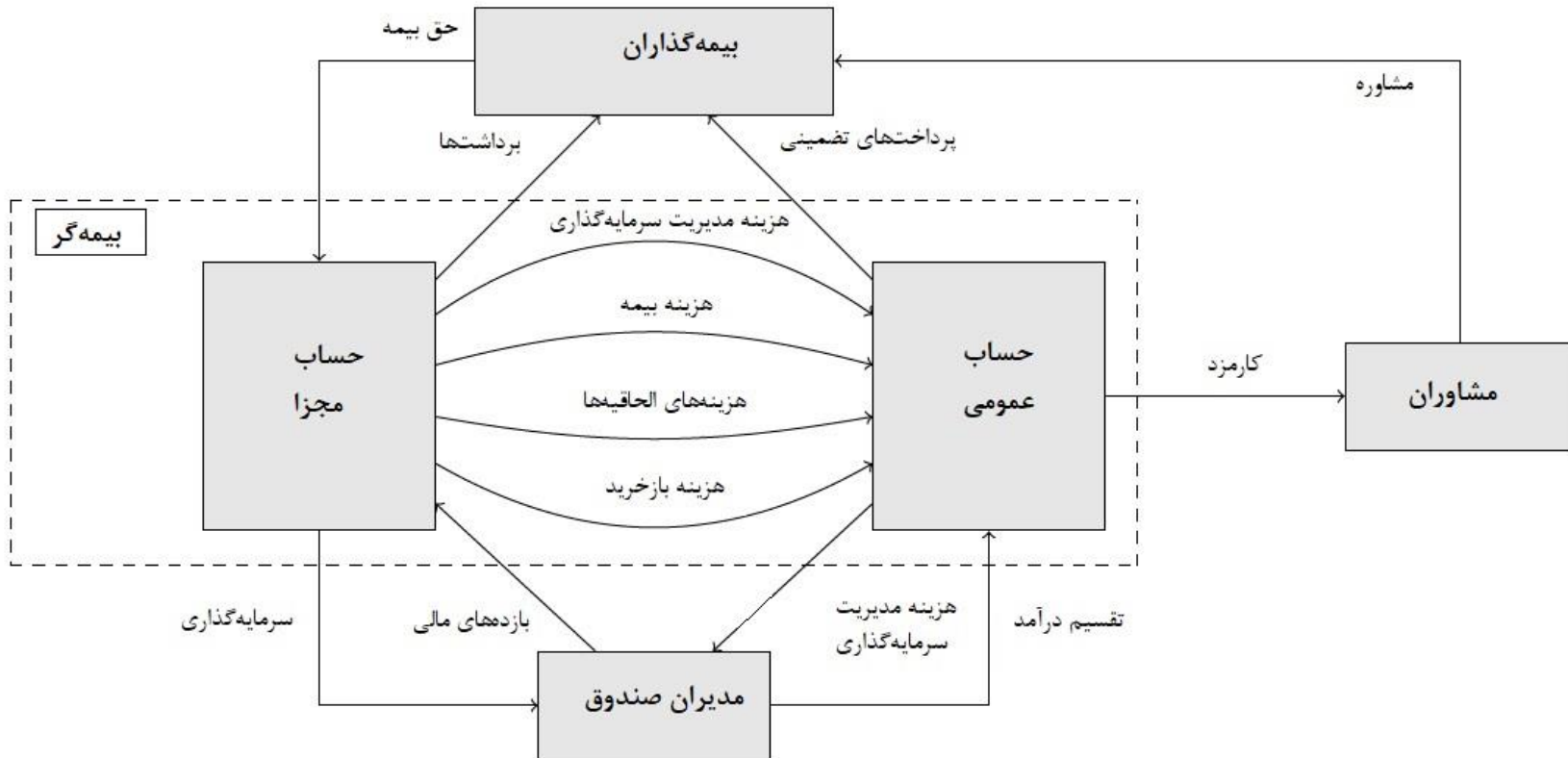
- هزینه الحاقیه
- هزینه بیمه
- هزینه اداری
- هزینه مدیریت سرمایه‌گذاری
- هزینه بازر خرید

منابع هزینه‌ها

- هزینه‌های تحصیل (اقتساب)
- هزینه‌های پوشش ریسک

نمودار جریان‌های نقدی برای قراردادهای مستمری متغیر

جمع‌بندی محصولات مستمری ارائه شده در شرکتهای بیمه کشورهای منتخب

ملاک انتخاب کشورها

ملاک اصلی: در دسترس بودن اطلاعات در زمینه بیمه مستمری

در درجه بعد، محصولات ارائه شده، سیستم بازنشستگی کشورها

کشور انگلستان: کشور توسعه یافته، دارای تجربه اجباری بودن مستمری و دارای جمعیت نزدیک به ایران

کشور آمریکا: کشور توسعه یافته و دارای محصولات متنوع مستمری به ویژه مستمری‌های متغیر

ملاک انتخاب شرکت‌ها: شرکت‌های بیمه برتر در حوزه بیمه مستمری یا بیمه زندگی

انگلستان

- در بررسی محصولات مستمری شرکت‌های بیمه انگلستان به این نتیجه رسیدیم که برای افراد با شرایط مختلف مستمری قابل خرید وجود دارد و با فراهم کردن شرایط پرداخت متنوع برای افراد بالای ۱۸ سال نیز امکان سرمایه گذاری برای دوران بازنشستگی را فراهم می کنند.
- از طرفی این محصولات برای افرادی که به دلایلی قبل از اتمام قرارداد بیمه نامه فوت می کنند نیز پوشش سرمایه فوت ارائه می دهد.

انگلستان – ادامه

جدول خلاصه انواع محصولات ارائه شده در ۴ شرکت بیمه ای کشور انگلستان

نام شرکت	نام محصول	نوع محصول
شرکت کانادا لایف	مستمری مادام العمر و طرح بازنشستگی	مستمری متغیر
شرکت آویوا	بازنشستگی شخصی با سرمایه شخصی	مستمری متغیر
شرکت ال وی	مستمری	مستمری متغیر
شرکت لگال و جنرال	بازنشستگی شخصی	مستمری متغیر

آمریکا

- در بررسی محصولات مستمری شرکت‌های بیمه آمریکا به این نتیجه رسیدیم که برای تمامی افراد زیر سن ۸۵ سال قابلیت خرید مستمری وجود دارد. حداکثر سن بیمه‌شده در زمان سررسید بیمه‌نامه ۹۵ سال می‌باشد. حداقل حق بیمه به صورت یکجا یا دوره‌ای مشخص شده است.
- برای برداشت از بیمه‌نامه‌ها، جریمه برداشت به عنوان درصدی از حق بیمه وجود دارد که برای سالهای اول بیشتر و به مرور زمان کمتر می‌شود.
- از طرفی این محصولات برای افرادی که به دلایلی قبل از اتمام قرارداد بیمه‌نامه فوت می‌کنند نیز پوشش سرمایه فوت ارائه می‌دهد. همچنین در محصولات مختلف ارائه شده، معافیت به دلیل مراقبت تعمیم یافته و معافیت به دلیل بیماری لاعلاج گنجانده شده و بیمه‌گذار می‌تواند در صورتی که واجد شرایط باشد تا سقف مشخصی از قرارداد را بدون جریمه برداشت، از بیمه‌نامه برداشت نماید.

آمریکا

برای محصولات مستمری مختلف در کشور آمریکا، سود هنگام توزیع مانند درآمد عادی مشمول مالیات است. افراد ممکن است مشمول ۱۰٪ مالیات اضافی برای برداشت قبل از ۵۹ و نیم سالگی شوند، مگر اینکه استثنایی برای مالیات وجود داشته باشد.

جدول خلاصه انواع محصولات ارائه شده در ۲ شرکت بیمه ای کشور آمریکا

نام شرکت	نوع محصول
شرکت آتن	• مستمری ثابت
	• مستمری مبتنی بر شاخص ثابت
	• مستمری متصل به شاخص ثبت شده
	• مستمری بلافاصله
شرکت عمر جکسون	• مستمری ثابت
	• مستمری مبتنی بر شاخص ثابت
	• مستمری متصل به شاخص ثبت شده
	• مستمری متغیر

جمع بندی و ارائه پیشنهاد برای ایران

۱- دلایل عدم خرید بیمه‌نامه‌های زندگی و بیمه‌نامه‌های مستمری:

- تورم بالا
- عدم فرهنگ‌سازی مناسب
- عدم اعتمادسازی مناسب
- ترجیح مردم به داشتن نقدینگی بیشتر از طریق خرید ابزارهای سرمایه جایگزین با قابلیت نقدشوندگی بالا (طلا، بانک، مسکن)
- نبود سیستم بهینه‌سازی مالیاتی برای محصولات مستمری
- نگاه پس اندازی داشتن به بیمه‌های زندگی و مستمری که به دلیل تورم بالا منجر به عدم جذابیت و در نتیجه باز خرید بیمه‌نامه می‌شود.

جمع بندی و ارائه پیشنهاد برای ایران

۲- پایین بودن اندازه بازار در کشورهایی که بیمه مستمری به صورت داوطلبانه خریداری می‌شود: تجربه مستمری اجباری کشور انگلستان

در اجباری شدن بیمه‌نامه شخص ثالث در کشور نیز این موضوع صدق می‌کند. در صورتی که خرید این بیمه‌نامه اجباری نبود تعدا بیمه‌نامه به شدت پایینتر بود.

۳- توسعه سیستم بازنشستگی هر کشور شرایط و تاریخچه خاص خود را دارد. بنابراین یک مدل واحد و ایده‌آل وجود ندارد. مطلبی که باید بر آن تاکید کرد این است که با وجود اینکه بازنشستگان در کشور از نظر درآمدی نیاز به حمایت بیشتری هستند، خرید مستمری جزو گزینه‌های آنها نیست. این موضوع دلایل مختلفی دارد. علاوه بر عدم فرهنگ‌سازی و اعتمادسازی، عدم ارائه محصولات متصل به بازار سرمایه یا متصل به شاخص‌های مختلف از جمله تورم می‌تواند از دلایل آن باشد.

جمع بندی و ارائه پیشنهاد برای ایران

۴- شخصی سازی محصولات بیمه مستمری با در نظر گرفتن وضعیت سلامت و سبک زندگی افراد: مستمری های افزایش یافته

برای پوشش ریسک های غیر استاندارد از نظر سلامتی و سبک زندگی، با حق بیمه یکسان با حالت استاندارد، می توان پرداختی بیشتری به این افراد داشت. زیرا امید زندگی این افراد پایینتر از حالت استاندارد است.

۵- لحاظ انعطاف پذیری بیشتر در ارائه محصولات بیمه مستمری سنتی:

به ویژه امکان دسترسی به سرمایه پایه با ارائه تضمین برداشت، اجازه مشارکت در بازده بازار با ارائه محصولات متصل به بازار سهام و لحاظ تورم در پرداخت های مستمری با ارائه محصولات متصل به شاخص تورم و ...

البته با توجه به تورم غیرقابل پیش بینی ریسک شرکت بیمه با ارائه این محصولات بالا می رود. طبیعتاً نهاد ناظر هم نگران عدم توانگری مالی شرکت بیمه خواهد بود. بنابراین باید به دنبال ابزارهای پوشش ریسک مناسبی قبل از ارائه این محصولات بود.

معرفی و قیمت‌گذاری محصولات بیمه مستمری افزایش‌یافته در کشور

مقالات

- بررسی تاثیر استفاده از جدول عمر بومی بر حق بیمه استاندارد و تعدیل شده انواع محصولات بیمه زندگی، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، دوره ۱۷ شماره ۳۳، ۱۴۰۱
- معرفی محصول مستمری افزایش یافته و محاسبه پرداخت‌های آن برای بیمه‌شدگان دارای سرطان‌های مختلف با استفاده از رویکردهای تعدیل احتمالات مرگ و میر، فصلنامه پژوهشنامه بیمه، دوره ۱۲، شماره ۲، بهار ۱۴۰۲
- Using fuzzy interest rates for uncertainty modelling in enhanced annuities pricing, International Journal of Mathematical Modelling & Computations, Vol. 12, No. 4, 265-274, 2022.

با سپاسی از شما

